

НОВІ ГРАНІ СПІВРОБІТНИЦТВА

18 лютого 2013 року в залі засідань Інституту історії України НАН України відбулося засідання Президії Правління Національної спілки краєзнавців України, присвячене підсумкам першого року діяльності нового керівництва Спілки

З інформацією про діяльність НСКУ за 2012 р. виступив голова Спілки, член-кореспондент НАН України Олександр Петрович Реєнт. Він ознайомив присутніх з тим, що вдалося зробити Національній спілці краєзнавців України в 2012 році: «Побачили світ чотири номери журналу «Краєзнавство», були видані матеріали V (позачергового) з'їзду, проведені експедиції, виїзні Пленум Правління – у Харкові з нагоди 85-річчя журналу «Краєзнавство» і засідання Президії Правління за участю голів правлінь регіональних організацій НСКУ в Черкасах. Завдяки співпраці з громадською організацією «Вікімедіа Україна» був проведений фотоконкурс «Вікі любить пам'ятки», видано альбом найкращих фотографій. Постійно йде наповнення нашого сайту, працюємо над розширенням його можливостей. Одним із головних напрямків нашої роботи залишається освітянське краєзнавство. Плідною була співпраця з Малою академією наук України. Хочемо вже цього року створити методичний кабінет краєзнавства і невеликий читальний зал».

Голова Спілки закликав членів Президії Правління та голів правлінь регіональних організацій долучитися до наповнення кабінету краєзнавчою літературою: «Цей кабінет стане початком майбутнього Інституту краєзнавства, ідею створення якого висловлював ще М.С. Грушевський».

О.П. Реєнт повідомив присутніх про відродження Міжвідомчої координаційної ради з питань краєзнавства при Президії НАН України, куди увійдуть представники урядових кіл, різних напрямків краєзнавчої роботи, ректори вузів та ін., ознайомив з проектом Державної програми розвитку краєзнавства на період до 2025 року (попередня програма розвитку краєзнавчої галузі закінчилася 2010 року), який на засіданні Президії Правління прийнято за основу. Голова Спілки зауважив, що підготовча робота щодо прийняття цього важливого документу на урядовому рівні сьогодні ведеться дуже активно. Основні положення державної програми вже почали обговорювати в пресі (газети «День», «Слово Просвіти», «Урядовий кур'єр», «Голос України», «Освіта»).

На засіданні Президії НСКУ було повідомлено про завершення організаційної роботи зі створення підручника «Основи краєзнавства». Вчена рада Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна затвердила навчальну програму «Основи краєзнавства». Про підготовку підручника розповіла заступник голови Спілки Руслана Маньковська: *«Структура підручника, сформована в результаті обговорення, включає теоретико-методологічні засади науки «краєзнавство», характеристику його етапів історичного розвитку, вклад видатних постатей у формування наукової галузі, розкривається специфіка джерельної бази, подається загальна характеристика країв України, виділено природу та історію краю як предмет досліджень, зазначено роль різних закладів у розвитку краєзнавства»*. Руслана Маньковська висловила сподівання, що його поява стане вагомим подієм у житті краєзнавчої спільноти. В обговоренні підручника на засіданні Президії Правління, зокрема, взяв участь директор Інституту історії України НАН України, академік НАН України Валерій Андрійович Смолій.

З інформацією про зв'язки НСКУ з державними органами, зокрема про участь спілчан у громадських радах при них, ознайомив заступник голови Спілки Григорій Клепак. На засіданні Президії Правління було підписано Угоду про співпрацю між Державною архівною службою України та Національною спілкою краєзнавців України (див додаток). *«Ця угода дасть можливість історикам, краєзнавцям надати організаційну та методично-консультативну допомогу в користуванні Національним архівним фондом України. Ми будемо мати право видавати документи до вивчення. Це елемент відкритого суспільства, адже архіви сьогодні відкриті, незалежно від політичних примх. А краєзнавці налаштовані на позитив»*, – наголосила присутня на засіданні Президії Правління НСКУ голова Державної архівної служби України Ольга Гінзбург.

На засіданні Президії Правління прийняла рішення про заснування загальноукраїнської Премії імені Героя України Михайла Сікорського Національної спілки краєзнавців України. Вона присуджуватиметься з 2013 року щорічно окремим діячам за вагомий внесок у дослідження і

збереження культурної спадщини України та розвиток музейної справи. Вручення відбуватиметься всередині жовтня в Переяславі-Хмельницькому за підтримки місцевого педагогічного університету. Нагадаємо, що цьогоріч у середині липня вперше вручатимуть премію імені Героя України Петра Тронька, а в середині листопада – традиційну вже премію імені Дмитра Яворницького НСКУ.

Про перспективи редакційної політики журналу «Краєзнавство» на 2013 рік йшлося у виступі першого заступника головного редактора Олега Бажана. Серед іншого, він закликав голів правлінь регіональних організацій регулярно надавати до журналу інформацію про діяльність місцевих краєзнавчих осередків та огляди краєзнавчої літератури, адже «Краєзнавство» сьогодні є унікальним виданням, бо по суті поєднує в собі академічні публікації на тему локальної історії та інформує широкий читацький загал про сучасне життя НСКУ.

Також під час засідання обговорювалися не менш важливі питання. Голова Київської міської організації НСКУ Олександр Гончаров повідомив про те, що з ініціативи його організації з 11 до 28 лютого в Інституті історії України НАН України, Національній спілці краєзнавців України, Київській міській організації НСКУ проходять практику студенти IV курсу історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Це стало можливим завдяки низці угод, ініційованих Київською

міською організацією НСКУ («Угода про співробітництво між Київською міською організацією Національної спілки краєзнавців України і кафедрою етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка» 14 червня 2012 р.; «Договір на проведення історико-краєзнавчої практики для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка» 28 листопада 2012 р.) між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Інститутом історії України НАН України, а також Національною спілкою краєзнавців України.

Голова правління Черкаської обласної організації НСКУ Василь Мельниченко висловив ідею створення з нагоди 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка «Краєзнавчої Шевченкіани»: *«Це має бути видання, в якому представлені всі регіони України. На його сторінках – увічнення Шевченка і вшанування його пам'яті за кількома напрямками. Це – історія традицій вшанування в краї, театральна, образотворча Шевченкіана, пам'ятники тощо»*. Президія Правління НСКУ підтримала пропозицію В. Мельниченка щодо створення робочої групи для підготовки видання.

Ініціативи Національної спілки краєзнавців сьогодні закладають міцний фундамент національної свідомості, наукового світогляду в суспільстві, стверджують високі морально-етичні ідеали, стають міцним підмурівком для майбутніх звершень в ім'я Української держави.

**ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ**

**УГОДА
про співпрацю між Державною архівною службою України
та Національною спілкою краєзнавців України**

від "18" лютого 2013 року

З метою покращення взаємодії Національної спілки краєзнавців України та Державної архівної служби України, поєднання зусиль щодо розвитку архівної справи і краєзнавчого руху в Україні, усіх форм історико-краєзнавчих досліджень, об'єднання зусиль громадськості і держави у відновленні і збереженні національної історико-культурної спадщини та духовності українського народу, а також поєднання зусиль у створенні сприятливих умов для продуктивної діяльності дійсних членів національної творчої спілки, Державна архівна служба України (далі – Укрдержархів) і Національна спілка краєзнавців України (далі – Національна спілка краєзнавців, НСКУ) уклали цю Угоду про наступне:

1. Державна архівна служба України і Національна спілка краєзнавців України визначають пріоритетними такі напрями співпраці:

- організаційно-методична підтримка заходів загальнодержавного значення Національної творчої спілки та Державної архівної служби України;
- консультації при розробці проектів законів України та інших нормативно-правових актів, що стосуються архівної справи, краєзнавства, колекціонування, музейної справи, охорони пам'яток історії та культури, організації культурно-просвітницької діяльності серед молоді, увічнення пам'яті видатних діячів української історії і культури, а також діяльності національних творчих спілок України;
- спільне планування і координація творчих, науково-практичних та інших публічних заходів Національної спілки краєзнавців і Укрдержархіву для забезпечення єдиного інформаційного та просвітницького простору;
- сприяння розвитку національної культури, а також культури національних меншин, зміцненню міжнаціональних і міжнародних контактів;
- допомога щодо збереження національної історичної, творчої, культурної та духовної спадщини;
- утворення спільних організаційних комітетів, робочих груп, науково-експертних і громадських рад з метою підготовки й проведення спільних заходів та здійснення поточної діяльності згідно чинного законодавства і нормативно-правових актів у галузі архівної та краєзнавчої діяльності;
- обмін необхідною поточною інформацією щодо спільних проектів, а також нагальних питань, що стосуються діяльності Державної архівної служби України та Національної спілки краєзнавців України;
- відповідно до Конституції України проведення спільної роботи у напрямку соціального захисту, морального заохочення і стимулювання творчої праці працівників архівних установ та активних учасників краєзнавчого руху (державні нагороди України, премії і стипендії за видатні досягнення в архівній галузі, культурі та науці, краєзнавчій діяльності, відзнаки та нагороди Укрдержархіву та НСКУ тощо);
- співпраця у сфері інтелектуальної власності, а саме з питань захисту авторського і суміжних прав;
- співпраця у підготовці наукових журналів «Архіви України» та «Краєзнавство», науково-дослідницького меморіального проекту "Книга пам'яті", науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», спільних науково-дослідницьких історичних, джерелознавчих, архівознавчих і краєзнавчих видань.

2. Державна архівна служба України в межах своїх повноважень відповідно до законодавства України:

- сприятиме розробці та прийняттю законів і нормативно-правових актів щодо підтримки діяльності НСКУ;
- надає необхідну інформацію щодо запланованих заходів загальнодержавного значення;
- готує пропозиції про внесення змін до законів, інших нормативно-правових актів у сфері архівної, краєзнавчої, науково-дослідницької та пам'яткоохоронної діяльності;
- готує пропозиції щодо визначення пріоритетів та реалізації державної політики у сфері архівної, пам'яткоохоронної, музейної та краєзнавчої діяльності;
- надає методично-консультативну та джерелознавчу підтримку талановитій творчій молоді у галузі краєзнавства, колекційній і музейній справі, а також молодим дослідникам і популяризаторам історії рідного краю для створення і реалізації творчих проєктів;
- в інтересах розвитку плідної краєзнавчої та науково-дослідницької діяльності надає всебічну організаційну допомогу членам Національної спілки краєзнавців України у користуванні Національним архівним фондом України.

3. Національна спілка краєзнавців України в межах своїх повноважень відповідно до законодавства України та своїх статутних документів:

- надає необхідну інформацію щодо запланованих заходів загальнодержавного значення;
- готує пропозиції про внесення змін до законів, інших нормативно-правових актів, у сфері архівної діяльності, науки та культури, краєзнавства, музейництва, колекціонування, пам'яткоохоронної діяльності, етнології, етнографії та народної творчості;
- залучає спонсорів, меценатів, комерційні структури для реалізації спільних з Укрдержархівом проєктів і програм;
- готує пропозиції щодо визначення пріоритетів і реалізації державної політики у сфері архівної, краєзнавчої, науково-дослідницької та пам'яткоохоронної діяльності;
- активно співпрацює з провідними архівними установами України, Національною академією наук України, освітніми, бібліотечними та музейними закладами усіх рівнів, із вітчизняними й зарубіжними ЗМІ та науково-дослідницькими центрами, українською діаспорою за кордоном з приводу розвитку краєзнавчого руху в Україні, удосконалення методології краєзнавства, підготовки кваліфікованих фахівців і навчально-методичної, наукової, науково-популярної, публіцистичної та художньої літератури з усіх напрямів краєзнавчої діяльності;
- надає пропозиції щодо удосконалення та поживавлення архівної діяльності, розширення публічного доступу в інтересах українського суспільства.

4. Реалізація Угоди покладається на Державну архівну службу України та Національну спілку краєзнавців України.

5. Зміни та доповнення до цієї Угоди вносяться шляхом підписання додаткової угоди, яка є невід'ємною частиною даної Угоди.

6. Угода підписана у двох примірниках, кожен з яких має однакову силу.

7. Угода укладається терміном на 5 років і набуває чинності з моменту підписання обома сторонами.

**Голова
Державної архівної служби України**

О. П. Гінзбург

**Голова
Національної спілки краєзнавців України,
член-кореспондент НАН України**

О. П. Рєєнт